

Co lze očekávat od klimatické konference COP29?

Společný podklad nevládních organizací věnujících se ochraně klimatu a životního prostředí k nadcházejícímu 29. zasedání konference smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu COP29

Kontext konference

Zažíváme další rok rekordních teplot, ohřívajících se oceánů, povodní a dalších rozsáhlých dopadů extrémního počasí, který podtrhuje naléhavost opatření v oblasti klimatu. Dvacátá devátá konference smluvních stran (COP29) Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu (UNFCCC) se uskuteční od 11. do 22. listopadu 2024 v Baku, hlavním městě Ázerbájdžánu. COP29 je dalším krokem globálního úsilí v ochraně klimatu.

Ázerbájdžán je po Egyptě (COP27) a Spojených arabských emirátech (COP28) další předsedající zemí významně těžící fosilní paliva. V roce 2022 představovaly tyto komodity zhruba [47,8 % HDP země a více než 92,5 % jejích exportních příjmů](#). Ázerbájdžán patří mezi [hlavní dovozce plynu do Evropy](#), kam [směřuje zhruba polovinu svého vývozu](#).

Jaká je hlavní agenda letošního summitu?

V několika větech

Hlavní bod jednání představuje stanovení nového cíle pro **financování klimatických opatření** (*New Collective Quantified Goal on Climate Finance, NCQG*). Tento cíl má **nahradit** dlouhodobě **nenaplnovaný závazek** rozvinutých zemí poskytovat **100 miliard amerických dolarů (USD) ročně** na podporu klimatických opatření v rozvojových státech. Dle odborných odhadů je však pro efektivní mitigaci, [adaptaci a řešení ztrát a škod potřeba až 1 bilion USD ročně](#).

K dalším klíčovým tématům patří **implementace dohody z předchozího summitu COP28** o postupném odklonu od fosilních paliv a začlenění těchto závazků do národních klimatických plánů do roku 2035. [Současné prognózy naznačují, že svět směřuje k oteplení o 2,6 až 3,1 °C, což výrazně překračuje cíle Pařížské dohody](#).

Diskuse se také zaměří na **ochranu a obnovu ekosystémů s vysokým obsahem uhlíku** (např. pralesy) a na nastavení **pravidel pro mezinárodní obchodování s uhlíkovými offsety** (kredity). Je důležité, aby se dohodla taková tržní i netržní řešení, která nenaruší integritu klimatických závazků a budou citlivá vůči místním komunitám.

COP29 představuje **kritický moment pro globální klimatickou akci** s očekáváním zvýšení ambicí, představení konkrétních kroků a navýšení finančních závazků.

Podrobněji

Nový cíl pro financování klimatických opatření

Nejsledovanější téma letošní konference představuje jednání o tzv. **novém kolektivním kvantifikovaném cíli pro financování klimatických opatření (NCQG)**. Tento cíl vychází z Pařížské dohody, kde se smluvní strany domluvily na tom, že do roku 2025 sjednají financování zohledňující potřeby a priority rozvojových států v minimální výši 100 mld. USD ročně. Nový cíl má nahradit dohodu z COP15 z roku 2009, kdy se 24 států a Evropské hospodářské společenství zavázalo přispívat rozvojovým – a klimaticky nejzranitelnějším – státům a kolektivně mobilizovat 100 mld. USD ročně do roku 2020, a to zejména prostřednictvím Zeleného klimatického fondu.

Termín splnění cíle se posunul do roku 2025, přičemž se zatím podařil naplnit jen jednou, v roce 2022 (data pro roky 2023 a 2024 nejsou dostupná). Většinu poskytnutých veřejných financí navíc tvořily půjčky, které vedly k zadlužení mnoha rozvojových zemí. Současné dopady klimatické změny dokazují, že náklady na nečinnost rostou každým dnem. Na financování pomoci nejvíce ohrožených států nejsou zapotřebí miliardy, ale biliony dolarů. Organizace Climate Action Network odhaduje, že [každoročně bude potřeba nejméně 1 bilion USD na mitigaci, adaptaci a vyrovnání se se ztrátami a škodami způsobenými klimatickou změnou v rozvojových státech.](#)

Vzhledem k dlouhodobě nenaplněnému závazku rozvinutých států a politické citlivosti tématu je zřejmé, že diskuse ohledně NCQG budou velmi složité. Mezi nejdiskutovanější témata bude patřit výše nového finančního cíle a také otázka, které státy na něj mají přispívat, a které státy budou mít přístup k těmto financím, nebo v jaké podobě budou finance mobilizovány. Zároveň se jedná o tom, do jaké míry má k cíli přispívat soukromý sektor nebo největší ekonomiky světa – státy G20, zodpovědné za zhruba 80 % globálních emisí skleníkových plynů. Kromě odpovědnosti států by měl nový NCQG **zakotvit princip „znečišťovatel platí“** a stát se zlomovým bodem pro to, aby fosilní průmysl a další odvětví s vysokými emisemi platily za škody způsobené svou činností.

Implementace dohody z COP28 o odklonu od fosilních paliv a jeho zahrnutí do nadcházejících vnitrostátně stanovených závazků zemí do roku 2035

COP29 v Baku navazuje na loňský COP28 v Dubaji, kde byla přijata řada důležitých závěrů. Hned první den se například přijalo rozhodnutí o novém fondu zaměřeném na ztráty a škody způsobené změnou klimatu, resp. o uvedení fondu do praxe. Jeho cílem je efektivněji poskytovat finance klimaticky nejzranitelnějším státům. Za zásadní úspěch lze považovat dohodu států na deseti cílech, z nichž nejvíce pozornosti si zasloužil **cíl odklonit se od využívání fosilních paliv (uhlí, ropy a plynu) v energetických systémech**. Mezi další cíle patří například **celosvětové ztrojnásobení kapacity obnovitelných zdrojů energie do roku 2030, zdvojnásobení celosvětového ročního průměru energetické účinnosti do 2030, zásadní snížení emisí metanu nebo skleníkových plynů z dopravy**. Státy by měly reflektovat uvedené cíle ve svých klimatických plánech, tzv. vnitrostátně stanovených závazcích (*Nationally Determined Contributions*, NDCs), které by měly předložit sekretariátu UNFCCC do února 2025. Tyto klimatické plány mají obsahovat emisní cíle do roku 2035 a měly by odrážet cíl Pařížské dohody

udržet průměrné globální oteplení do konce století v bezpečných hranicích 1,5 °C. Celkově by měly být ambicióznější než dříve předložené závazky.

Podle říjnové [zprávy Programu OSN pro životní prostředí](#) je svět v současnosti na cestě k **nárůstu globální průměrné teploty o 2,6 až 3,1 °C** v porovnání s předindustriální dobou. Splnění cílů Pařížské dohody a udržení oteplení mezi 1,5 až 2 °C je podle zprávy stále možné, pokud **státy navýší a především uvedou do praxe svoje ambice**.

Svět v roce 2023 vyprodukoval 57 gigatun (Gt) emisí skleníkových plynů. Zbývající uhlíkový rozpočet – což je maximální množství emisí, které může být vypuštěno, aniž by bylo překročeno kritické oteplení – nyní činí 200 Gt CO₂ pro 1,5 °C a 900 Gt pro 2 °C. To znamená, že při současné úrovni emisí by tento rozpočet vystačil na přibližně 4 roky pro 1,5 °C a 16 let pro 2 °C.

Ochrana a obnova ekosystémů s vysokým obsahem uhlíku

Ostře sledovaná budou také vyjednávání týkající se článku 6 Pařížské dohody, zejména částí 6.2 a 6.4. Ty se týkají **nastavení pravidel fungování uhlíkových trhů a dobrovolné bilaterální a multilaterální spolupráce mezi státy na snižování emisí skleníkových plynů**. Právě spravedlivé a dobře nastavené obchodování s uhlíkovými kredity může sloužit jako zdroj příjmů pro rozvojové státy nebo jako prostředek pro zvýšení ambicí zemí, resp. jednotlivých vnitrostátně stanovených závazků. Sporné body se týkají například míry transparentnosti obchodování, flexibility nastavených pravidel, používané metodologie nebo (ne)dostatečné regulace spojené s ochranou a obnovou ekosystémů. Netransparentní trh bez environmentální integrity představuje riziko, že se článek 6 dostane do rozporu se samotnou Pařížskou dohodou, protože spíše než opatření v oblasti klimatu usnadní „greenwashing“. Je proto důležité, aby se dohodla taková tržní i netržní řešení, která nenaruší integritu klimatických závazků a budou citlivá vůči místním komunitám či jimi budou přímo vedená.

Časté otázky a odpovědi

Co je klimatická konference COP?

Jde o tzv. konferenci smluvních stran Rámcové dohody OSN o změně klimatu (*UNFCCC*) a Pařížské dohody. Zástupci jednotlivých zemí zde jednají o tom, jak pokračuje světové úsilí v ochraně klimatu, od roku 2015 se pak zaměřují na naplňování cílů Pařížské dohody:

- udržet globální oteplení planety pod 2 °C a snažit se nepřekročit hranici 1,5 °C (ve srovnání s předindustriálním obdobím),
- přizpůsobovat se dopadům klimatické změny (adaptace) a
- sladit finanční toky s udržitelným rozvojem a přechodem na nízkouhlíkovou ekonomiku.

Není to tak, že létání soukromými tryskáči na konferenci akorát dále zvyšuje emise?

Emisní náklady soukromých letadel na klimatickou konferenci v Glasgow v roce 2021 činily cca 12 000 tun CO₂, tedy stejně jako emise české hnědouhelné elektrárny [Chvaletice za jediný den provozu](#).

Proč konference pořádát, když Čína pro ochranu klimatu nic nedělá?

Není pravda, že Čína nic nedělá. I když je v absolutní hodnotě největším světovým emitentem, v roce 2021 měla v přepočtu na osobu nižší emise CO₂ než [USA nebo Česko](#). Zároveň je aktuálně světovým lídrem v oblasti vývoje a [implementace technologií pro obnovitelné zdroje energie](#). Klimatický summit je navíc jedinou platformou, kde se zástupci takřka všech států světa (velkých i malých) mohou pravidelně setkávat a postupovat společně – závazky a jejich plnění sice zůstávají zatím nedostatečné, ale právě proto je třeba o nich dále jednat.

Jaký je stav lidských a občanských práv v Ázerbájdžánu?

Znepokojivou skutečností je systematické potlačování lidských a občanských práv obyvatel v Ázerbájdžánu. Představitelé a představitelky médií, opozičních stran či občanské společnosti jsou pronásledováni na základě politických obvinění a je jim znemožňována účast ve veřejné sféře. Příkladem potlačování lidských a občanských práv v Ázerbájdžánu je případ [Anara Mammadliho](#), obhájce lidských práv a zakládajícího člena nedávno vzniklé iniciativy [Climate of Justice](#). Mammadli byl zatčen 29. dubna 2024 a obviněn z vykonstruovaného pašování měny. Místní organizace na ochranu lidských práv odhadují, že za mřížemi jsou nyní stovky lidí včetně nejméně 18 novinářů a novinářek a dalších osob napojených na poslední nezávislá média v zemi – Abzas, Toplum TV a Kanal 13. Vzhledem k těmto skutečnostem se mnoho nevládních a neziskových organizací připojuje k iniciativě [Demand Rights at COP](#), která Ázerbájdžán vyzývá, aby dodržoval své mezinárodní závazky v oblasti lidských práv a klimatické spravedlnosti.

Jaký dopad mají klimatické finance v rozvojových zemích?

Problematika klimatických financí se týká i rozvojového světa. Dopady změny klimatu zasahují nejen životní prostředí, ale především nejvíce zranitelné obyvatele rozvojových států. [Celosvětový boj s chudobou se stává náročnějším a finančně nákladnějším](#). Zhoršování podmínek v zemědělství a dostupnosti zdrojů vede ke společenskému napětí a sporům o omezené zdroje – nejčastěji v podobě ozbrojených střetů mezi lokálními skupinami. Korelace mezi růstem regionálního násilí a změnou počasí byla prokázána např. na mnoha místech subsaharské Afriky, pro jejíž obyvatelstvo je dostatečné množství srážek klíčové.¹

Jak by mohlo vypadat zakotvení principu „znečišťovatel platí“ do nového finančního cíle?

Návrh na zavedení [daně z klimatických škod \(Climate Damage Tax\)](#) z těžby fosilních paliv je jedním z příkladů nového zdroje financování založeného na principu „znečišťovatel platí“, který má potenciál přinést miliardy dolarů na opatření v oblasti klimatu. Pokud by daň zavedly pouze země OECD, mohla by při nízké sazbě 5 USD za tunu CO₂, která by se každý rok zvyšovala o 5 USD za tunu CO₂, přinést 900 miliard USD do roku 2030. Dalším potenciálním zdrojem financí je [zdanění letectví a lodní dopravy](#), přičemž obě odvětví mají čím dál větší podíl na celosvětových emisích.

---

¹ Fjelde, H. Uexkull, N., 2012. Climate triggers: Rainfall anomalies, vulnerability and communal conflict in Sub-Saharan Africa. *Political Geography* (31). s. 444–453.

Odkazy na další materiály organizací

- Materiály Asociace pro mezinárodní otázky
  - [Talk Is Cheap At Finance COP29: And Where Does Czechia Fit In?](#)
  - [Česko jako černý pasažér při financování klimatických opatření?](#)
  - [Zelená transformace: Proč Česko nemá plán? \(česky\)](#)
  - [Green Transformation: Why Does Czechia Not Have a Plan? \(anglicky\)](#)
  - [Epizoda pro podcast Euractiv.cz – Březovská: Ázerbájdžán zatím dělá vše správně, COP29 ale bude ve stínu ropy a lidských práv \(6. 11. 2024\)](#)
  - [Epizoda pro podcast 5:59 \(Seznam.cz\) – Březovská: Historická dohoda z Dubaje a soumrak fosilní éry \(14. 12. 2023\)](#)
- Materiály Českého fóra pro rozvojovou spolupráci
  - [Financování ochrany klimatu a adaptace na dopady klimatických změn v rozvojových zemích](#)
  - [České klimafinance pro rozvojový svět](#)
- Materiály Fakta o klimatu
  - [Jaké nástroje má stát k dispozici pro dekarbonizaci?](#)
  - [Světové emise a závazky k uhlíkové neutralitě](#)
  - [Rešerše: Emisní závazky států](#)
  - [Jaké jsou závazky Česka v oblasti klimatu?](#)
  - [Mezinárodní klimatické dohody](#)
  - [Mezinárodní dohody o biodiverzitě](#)
  - [Vývoj světových emisí CO₂](#)
  - [Podcast 2050: Mezinárodní jednání: Jak probíhají a jaké jsou osobní zkušenosti českých vyjednávačů](#)

Kontakty na expertstvo

Miriam Macurová, Greenpeace ČR

Vedoucí klimatické kampaně

miriam.macurova@greenpeace.org, +420 771 154 362

Romana Jungwirth Březovská, AMO klima, Asociace pro mezinárodní otázky

Hlavní expertka na klimatická vyjednávání a diplomacii

romana.brezovska@amo.cz, +420 775 868 680

Barbora Kvasničková, AMO klima, Asociace pro mezinárodní otázky

V Baku na COP29 po celé trvání konference

barbora.kvasnickova@amo.cz, +420 601 123 450

Helena Ocelková, České fórum pro rozvojovou spolupráci

Koordinátorka posilování kapacit a členské agentury

helena.ocelkova@fors.cz +420 774 736 700

Kateřina Kolouchová, Fakta o klimatu

Analytika klimatick politiky

katerina.kolouchova@faktaoklimatu.cz, +420 735 951 410

Na pprav dokumentu se podílely:

[Asociace pro mezinárodní otázky](#), [esk fórum pro rozvojovou spolupaci](#), [lovk v tísni](#), [Fakta o klimatu](#), [Greenpeace R](#), [Klimatick koalice](#)

AMO.CZ

GREENPEACE

